

SZÖVETSÉGI ALÁRENDELTE SZERVEK: REGIONÁLIS VAGY KÖZPONTI ÁTADÁS?¹

Az eljárás, hogy a szövetségi, de csak regionális illetékességgel rendelkező alárendelt szervek² az ügykezelésük részére már nem szükséges irataikat felkínálják átvételre a tartományi levéltáraknak, évtizedek óta működő gyakorlat, és az érintett levéltárak, hivatalok által messzemenően magától értetődő folyamat. Mindenesetre az elektronikus ügyintézési módra áttéréssel alapvetően változnak meg a hivatali iratok iratátadási folyamatának³ keretfeltételei. Következésképpen az elektronikus iratokra vonatkozóan felteendő a kérdés, ésszerű-e folytatni az eddigi eljárást.

Történeti fejlődés és jogszabályi alapok

A Weimari Köztársaságban gyökeresedett meg az a gyakorlat, hogy a központi igazgatás alárendelt hivatalainak levéltárárett iratait a tartományok állami levéltárainak kell átvételre felkínálni. A birodalmi belügyminiszter 1931. december 5-én kelt rendeletben⁴ szabályozta, hogy azokat a tartományi vagy helyi történeti értékkel bíró iratokat, amelyeket a birodalmi levéltár már selejtezhetőnek ítélt, az illetékes tartományi vagy városi levéltárak magukhoz vehetik. Mivel egy-egy iratképző hely által keletkeztetett iratok tartalmi ismérvek alapján különféle levéltárakra szétosztását levéltárszakmai szempontból problémásnak látták, a birodalmi belügyminiszter⁵ 1936. augusztus 4-én körrendelet formájában újabb rendelkezést adott ki.

---

¹ Az írás eredeti címe és megjelenési helye: Nachgeordnete Stellen des Bundes: zentral oder regional überliefern? *Archivar* Hrsg. Landesarchiv Nordrhein-Westfalen. Duisburg, Heft 02, 2021. 92–96. A füzet súlyponti témája az elektronikus hosszútávú levéltári megőrzés (*digitale Langzeitarchivierung*), amelynek egyik tanulmánya a magyarra fordított mű. A szerző Rainer Jacobs, a Német Szövetségi Levéltár egyik digitális és elektronikus iratok átadásáért felelős referense. A fordítást a jogtulajdonos engedélyével közöljük.

² Egy-egy minisztérium az alárendelt összes szervével alkot egy államhatalmi egységet, „tárcát”, „ressort”-ot.

³ *Aussonderungsprozess*, vagyis az iratátadás-átvételi eljárás, amelynek keretében lezajlanak az ügyvitel részére már nem szükséges iratanyagok levéltárnak további őrzésre felkínálása, a levéltári iratértékelés, az iratátadás vagy a nem maradandó értékű iratanyagok megsemmisítésének folyamatai.

⁴ A szóban forgó rendelet megnevezése: „Verwertung von Akten für wissenschaftliche Zwecke” (Ügyiratok tudományi célú értékelése).

⁵ Reichs- und Preußischer Minister des Innern.

Elrendelték, hogy az állami levéltárak veszik át az alsóbb- és a középfokú birodalmi hivatalok levéltárérett iratait a birodalmi levéltár mindenkori egyetértésével. Az ezt követő 1936. december 7-i rendelet kiegészítőleg szabályozta, hogy az alárendelt birodalmi hivatalok irataikat annak az állami levéltárnak adják át, amelynek hivatali körében található a székhelyük, függetlenül saját illetékességi körüktől, eltekintve attól a körülménytől, hogy a felsőbb birodalmi hivatalok adott esetben egy másik állami levéltárnak adják át irataikat, mint a nekik alárendelt alsóbb birodalmi hivatalok. Így alapozták meg az úgynevezett elhelyezkedés elvét,⁶ amely most is használatos, amikor meg kell állapítani, egy szövetségi alárendelt szerv esetében melyik tartományi vagy állami levéltár az illetékes.

Közvetlenül 1952-es magalakulása után a szövetségi levéltár a tartományok levéltári igazgatóságaival és a szövetségi minisztériumokkal (pénzügy, közlekedés, posta és távírdaügyek, munkaügy) tárgyalásokat folytatott a tartományok állami levéltárainak a szövetségi alárendelt szervek esetében folytatott illetékességének folytatásáról. A kialakult megállapodásokat a szövetségi belügyminiszter 1955. január 17-i átiratával megosztotta az érintett tárcákkal. Csatlakozva a fentebb említett, a birodalmi belügyminiszter 1936. december 4-iki körrendeleti szabályozásához, amely felfogását általánosságban megőrizték, szabályozták, hogy az alsóbb- és a középfokú szövetségi hivatalok levéltárérett irataikat a tartományi állami levéltáraknak adják át.

Az eljárás megjelent az 1988. évi szövetségi levéltári törvény⁷ (BArchG) 2. § (3) bekezdésében. A tartományi levéltárak részére az átadás lehetőségét minden működési területre kiterjesztették. Ugyanakkor a tartományi levéltár részére az átadást az illetékes legfelsőbb szövetségi hivatal hozzájárulásától tették függővé. A közép- vagy alsófokú szövetségi hivatalok helyett szövetségi alárendelt szervekről beszélt a törvény, amelyek helyi illetékessége nem a teljes szövetségi területre terjed ki, így az alkalmazási kör kiterjesztését lehetővé tették a szövetségi tulajdonban álló GmbH⁸-kra, amelyek közfeladatot látnak el. A 2017. évi BArchG 7. § tárgyalja a fenti témát. A szabályozást olyan módon bővítették ki, hogy egy tartományi levéltárnak az átadás a szövetségi levéltár javaslatára az illetékes legfelsőbb szövetségi hivatal hozzájárulásával történhet meg. Az átadás már nem csak egy tartományi levéltár, hanem egy települési önkormányzati levéltár felé is történhet.

A fenti szabályozások kezdetektől fogva lényegében két célt követtek:

⁶ Németül *Belegenheitsprinzip*, amely mai értelemben arra az elve utal, hogy az iratátadás annak az állami levéltárnak történik, amely területén végzi a tevékenységét a szerv.

⁷ Bundesarchivgesetz (BArchG), 2017. március 17-től hatályos változata. https://www.bundesarchiv.de/DE/Content/Artikel/Ueber-uns/Rechtsgrundlagen/rechtsgrundlagen_bundesarchivgesetz.html (utolsó letöltés ideje: 2022. szeptember 7.).

⁸ GmbH: korlátozott felelősségű társaság mint gazdálkodói forma.

- egy helyen megteremteni egy régió vonatkozásában a szövetségi vagy tartományi kompetenciába tartozó iratanyag összefogásával az optimális lehetőségeket a tartományi, regionális és helytörténeti kutatásokhoz,
- tehermentesíteni a szövetségi levéltárat (korábban birodalmi levéltárat) azoktól az iratoktól, amelyek a szövetségi államtörténet szempontjából nem érdekesek.

Megállapítható, hogy ez az eljárás fennmaradt évtizedeken keresztül az érintett levéltárak közötti megfelelő egyeztetésekkel. Az általános elfogadottság abban is tetten érhető, hogy az 1988. és 2017. évi szövetségi levéltári törvény törvénykezési szakaszában semmiféle kritika nem fogalmazódott meg a szabályozással kapcsolatban.

A 2017. évi szövetségi levéltári törvényhez fűzött kommentár rögzíti, hogy a szövetségi levéltár az átvételi és tehermentesítési érdekei biztosítására javaslattevői joggal rendelkezik a fenti szabályozásra vonatkozóan. Minthogy a tartományi levéltárak általában abban érdekeltek, hogy a regionális vonatkozású szövetségi keletkeztetésű állományokat vegyék át, az egyeztetés a szövetségi levéltár és a tartományi levéltári igazgatóságok között túlnyomó részben egyetértést eredményez.

A szabályozás minden mélységében kellően tagolt igazgatási szerkezetű szövetségi intézménynél használatos⁹.

Csak egy kivétel van, a védelmi minisztérium (BMVg),¹⁰ amely rögzítette, hogy a szövetségi haderő és a szövetségi haderő igazgatásának iratait az egységben kezelt katonai iratok hagyományára tekintettel a szövetségi levéltár hadügyi levéltár részlegében szükséges őrizni.

Az elektronikus igazgatási munka kihívásai

A digitális átalakulás és az e-kormányzati átalakulás során a hivatali iratkezelés jelenleg teljes egészében elektronikus munkafelületre állt át. Az átadás-átvételi folyamat belátható időn belül kizárólag e-akták és szakrendszeri adatok formájában fog megtörténni. Miközben a papír alapú iratok átadásakor a hivatalok számára a gyakorlati kihívás lényegében a csomagok elkészítésére, elküldésére és az átadási jegyzék kitöltésére korlátozódott, elektronikus környezetben az átadási folyamatok összehasonlíthatatlanul költségesebbek és összetettebbek. Hogy milyen következtetések vonhatók le egy szövetségi alárendelt szerv iratainak tartományi levéltár részére átadással összefüggésben, két esettanulmányal tudjuk közelebbről szemügyre venni.

---

⁹ Amennyiben az adott szövetségi intézménynek van tartományi szintje.

¹⁰ Bundesministerium der Verteidigung.

Szövetségi rendőrség (BPol) – esettanulmány

A BPol jelenleg átmeneti állapotban van, átáll a papíralapú aktákról az elektronikus aktákra. A szövetségi IT-konzolidáció (IT-Konsolidierung Bund) előírásainak megfelelően az elektronikus ügyintézéshez az úgynevezett E-Akte Bund¹¹ (EAB) alkalmazást szükséges használni. Egyetlen központi alkalmazást üzemeltetnek, amelyet minden BPol szolgálati hely használ. Az, hogy a BPol által használt EAB a szövetségi átmeneti elektronikus levéltárhoz (DZAB) közvetlenül kapcsolódjon vagy egy saját hosszútávú megőrzést biztosító tárolórendszert építsenek-e fel, még tisztázásra vár. 2004 és 2006, majd 2007 és 2011 között az egy ARK/KLA¹² munkacsoport a „Schriftgut des Bundesgrenzschutzes/der Bundespolizei”¹³ projekt keretében kidolgozta a szövetség és a tartományok közötti egyetértésben a BPol esetében az állománygyarapítási alapelveket. A 2011-ben elkészült zárójelentés függelékében meghatározták, melyik szolgálati hely melyik levéltárral fog illetékeségi átadást lebonyolítani. Ha ezeket az illetékeségi átadási kötelezettségeket a BPol által a jövőben üzemeltett központi EAB alkalmazására alapelveként értjük, az azt jelenti, hogy a BPol EAB-ból vagy adott esetben a DZAB-ból 32 levéltár felé kell az átadás-átvételi folyamatot elindítani. Aminek a következménye, hogy a BPol-nak 32 partnerrel kell találkozni és megoldásokat a gyakorlatba átültetni, hiszen a levéltárak saját előírásokkal rendelkeznek a korai levéltári maradandósági érték-meghatározás, az átadás-átvételi eljárás és mód, az átadás időpontja, az adatformák stb. esetében. 32 levéltár felé egy iratátadási folyamat adott esetben kivitelezhető, ha sikerül egy minden levéltár részéről elfogadott egységes eljárást létrehozni. Szövetségi és tartományi szinten a hatóságok világának sokrétűsége, a saját hatáskörök feletti örökösödés, az iratkezelésben az eltérő hagyományok, az igazgatásban alkalmazott iratkezelést segítő rendszerek eltérő működési módja, a részben meglévő kapcsolat az e-akta és a szakrendszerek között, az eltérő törvényi működési feltételek, szövetségi szinten az átmeneti levéltári eljárásrend stb. arra ösztökélték a levéltárakat, hogy olyan egyedi megoldásokat alakítsanak ki, amelyek a saját illetékeségi körükben feleljenek meg a követelményeknek. Úgy tűnik, ez a sokszínűség jelenleg és hosszabb távon is egy egységes átadás-átvételi eljárási rendet nem tesz lehetővé. Mivel minden egyes tartományi levéltár és a szövetségi levéltár is saját előírásokat alakított ki az elektronikus iratok állománygyarapítására, olyan

---

¹¹ A német szövetségi hivatalokban 2018-tól pilotprojekt rendszerben, 2020-tól általánosan használni kell az alkalmazást az elektronikus iratkezelésben.

¹² ARK = Archivreferentenkonferenz des Bundes und der Länder (Szövetségi és Tartományi Levéltárosok Konferenciája), KLA = Konferenz der Leiterinnen und Leiter der Archivverwaltungen des Bundes und der Länder (Szövetségi és Tartományi Levéltárak Vezetőinek Konferenciája).

¹³ „A szövetségi határrendészet/rendőrség iratai”.

műszaki interfészeket kell létrehozni, amelyek a szabályokat mindig egymáshoz tudják igazítani.

Mivel nem minden tartományi levéltár üzemeltet saját elektronikus levéltárat, hanem a tartományokban általában egy központi helyen történik az elektronikus archiválás, ebből kiindulva 17 interfész szükséges (a szövetségi levéltár és 16 tartományi levéltár). A levéltárak különféle előírásai az elektronikus átvételre vonatkozólag a következő szabályozási területeket érintik:

- specifikus xdomea-verziók és profilok
- formátumátalakítási előírások (például csak PDF/A formátumú fájlok, csak eredeti fájlok vagy csak eredeti és PDF/A fájlok átvétele)
- az átadási csatorna (FTP, adathordozók, szövetségi hálózat stb.)
- adatelem-leképezési folyamat (data mapping) e-akta és a xdomea között (problémát jelentek az eltérő felfogások a kötelezően átadandó metaadatok körére vonatkozóan)
- iratanyag szerkezete (ez érinti azt a kérdést, hogy az ügyirat, folyamat, irat szinten további tagolás megengedhető-e, mint például az EAB-ban a folyamaton belül használható további részfolyamatok)
- hitelesített iratokkal eljárás (a vélemények az aláírás levágása, annak ideiglenes vagy tartós bizonyító erő nélküli megőrzése és ideiglenes vagy tartós megőrzése bizonyító erővel között mozognak)
- 2 vagy 4 lépcsős átadás-átvételi folyamat vagy az átmeneti levéltári eljárási rend használata.

A szakszerű megállapodás és minden egyes interfész műszaki megvalósítása jelentős ráfordításokkal jár. Egy interfész létrehozásakor a hivatal és a levéltár mellett a gyártót is be kell vonni a folyamatba (az EAB esetében a Fabasoft céget), mivel a gyártó fogja az előírásokat az e-ügyintéző rendszerbe implementálni. A koncepció szakszerű kialakítása minden érintettnél jelentős személyzeti erőforrást köt le. Mindezekon túl a hivatal oldaláról az interfészek implementálására a megfelelő költségvetési forrást biztosítani szükséges. A szövetségi levéltár interfészprojektjeinek (integrációs minta EAB, BMFSFJ) tapasztalatai azt mutatják, ezek változó intenzitással éveken át elhúzódhatnak, és egy jelentős mértékű koncepcionális és szervezeti ráfordítást vonzanak magukkal.

A BPol esetében más levéltárak részére az átadási folyamat ezáltal is megnehezül, mert a BPol jelenleg a szövetségi levéltárral, a szövetségi belügy- és lakásügyi minisztériummal, a külügyminisztériummal olyan hibrid helyzetekre keres megoldást, amelyet nem csak papír vagy elektronikus részekből álló akták, hanem például az e-ügyintézési rendszeren kívülről származó e-akták és a hozzájuk tartozó fájl-tárolókra (például: bizonyítékok) alkotnak. Mindez olyan további komplexitást eredményez, amelyet mind a 32 részt vevő levéltárnak az átadási folyamat során figyelembe kell vennie.

Mivel a szövetségi levéltár az EAB alkalmazói körben a levéltári igényeket az EAB továbbfejlesztésénél képviseli, a szövetségi levéltárnak fel kell vállalnia, hogy a tartományok kéréseit a további interfész kialakításoknál is képviseli. Mindez nem csak azt jelenti, hogy jelentősen növekszik az egyeztetési többlet egyrészt a tartományokkal, másrészt az EAB felhasználói körrel, hanem felvetődik még az a kérdés is, hogy lehet kezelni azokat a többletköltségeket, amelyek az interfészek létesítésével a tartományi levéltárakra esnek. Amennyiben a BPol a DZAB-t használná, egy része az interfésszel járó problémáknak a DZAB-ba tolódik el. Ott kellene pótolni a tartományoknak szükséges megfelelő interfészeket. Továbbá a szövetségi levéltár előreláthatólag tartósan nagy ráfordítással a lejárt őrzési idejű iratok kiválogatásával és továbbításával foglalkozna.

Az a tehermentesítés, amely a szövetségi levéltár részére a papír alapú világban a BPol alárendelt szervei által keletkeztetett iratok helyileg illetékes tartományi levéltár részére átadásával adódik, az elektronikus világban a visszájára fordul. Az egyes interfészek létesítése a szövetségi levéltárnak jelentős személyzeti ráfordítást és költséget eredményez. Az interfész-meghatározások ezenkívül nem egy egyszeri megoldást jelentenek, hanem ezeket mindig illeszteni kell az EAB-hez, az xdo-mea standardokhoz, a tartományokban alkalmazott elektronikus archiváló rendszerekhez, azok aktualizálásakor. Úgy tűnik, mindebből egy gyakorlatias és költségkímélő követelmény származik, hogy az elektronikus iratok esetében a tartományi levéltáraknak az átadás korábbi gyakorlatát be kell fejezni, a BPol összes iratát – beleértve az alsó- és középfokú szervekét – egy interfészen keresztül a szövetségi levéltárnak kell átadni.

A szövetségi autópályaiüzemeltető társaság (Autobahn GmbH) – esettanulmány

Az Autobahn GmbH 2021. január 1-jével Németország területén minden, az autópályákra vonatkozó feladatot átvett, azaz tervezést, építést, üzemeltetést, fenntartást, költségvetést, vagyongazdálkodást. Ezáltal a korábbi autópálya-igazgatóságok jogutódjává vált. Egyidejűleg megszűnt a tartományi szolgálati helyeken a feladat teljesítés. Az Autobahn GmbH 10 telephelyre, 41 kirendeltségre, 42 fogalomirányító központra és 189 autópálya üzemre tagolódik. Teljes egészében a szövetségi állam tulajdonában áll. Mivel végrehajtási feladatokat lát el, a szövetségi levéltári törvény (BArchG) 1. § (8) bekezdés értelmében iratait közlevéltár részére fel kell ajánlania átvételre. A telephelyei illetékessége regionális szintű, a telephelyek esetében a BArchG 7. §¹⁴ rendelkezései alkalmazhatóak.

---

¹⁴ A BArchG 7. § alapján a szövetségi közfeladatot ellátó szervek alárendelt szerveinek – amennyiben azok helyi és nem szövetségi szintű illetékességgel rendelkeznek – iratait a szövetségi levéltár javaslatára, az illetékes szövetségi főhatóság bejegyzésével az illetékes tartományi vagy települési önkormányzati levéltárnak kell felajánlani és [a maradandó értékű iratokat] átadni.

Az Autobahn GmbH iratkezelési rendszere jelenleg kialakítás alatt van. Enterprise Information Management System (EIMS) alkalmazás beszerzésére írnak ki közbeszerzést. A minden üzleti folyamatot lefedő EIMS-t fogja központi alkalmazásként használni az összes iroda. Az EIMS nem a hivatalokban használatos ügyiratképző iratkezelést végez, hanem iratokat (dokumentumokat) kezel. Minden iratot többféle besorolási sémához lehet rendelni, ezáltal különféle kontextusok jönnek létre. A feldolgozó és döntési folyamatok a központi tárban minden információhoz hozzájuthatnak, függetlenül attól, hogy melyik telephely vagy iroda keletkeztette őket.

Mivel az EIMS információs szerkezetét elsődlegesen nem az Autobahn GmbH szervezeti rendjéhez tervezték és az iratkezelési folyamat nyomon követhetősége érdekében a különböző telephelyek, irodák részére az iratokhoz tartalomspecifikus hozzáférést kell biztosítani, az információk szolgálati helyek szerinti felosztása a tartományi levéltáraknak az iratok átadása céljából csak úgy lehetséges, ha az egyes iratokat a kontextusokról leválasztják. Mindez nem felel meg a helyes állománygyarapításnak. Eltekintve azoktól az interfész problémáktól, amelyeket az Autobahn GmbH esetében ugyanolyan módon kellene kezelni, mint a BPol esetében, ez esetben úgy tűnik, hogy maga az EISM sem tudja szakszerűen a társaság alárendelt szerveinek iratait a tartományi levéltáraknak átadni.

Szakmailag vállalható megoldásként az adatoknak a szövetségi levéltár általi átvétele jöhet szóba.

Összefoglaló

Az esettanulmányok azt mutatják, hogy a korábbiakban a szövetségi alárendelt közigazgatási szervek iratainak tartományi levéltárak részére átadására vonatkozó mindkét célkitűzés – vagyis a tartománytörténeti kutatás részére a lényeges iratok egy kutatási helyen tartása (irategyüttes egyben tartása) és a szövetségi levéltár tehermentesítése azoktól az iratoktól, amelyeknek nincs jelentősége a szövetségi állam egésze történetének szempontjából – a digitális világban újra értékelendő. Megjelenhetnek újabb nézőpontok, amelyeket egy-egy döntésnél – amennyiben a szövetségi levéltári törvény 7. § előírásai szerint kell eljárunk – figyelembe szükséges vennünk.

Arra a tényre figyelemmel, hogy a szövetségi hatóságok elektronikus ügyintézési rendszereiből és szakrendszereiből a tartományi levéltárak részére az átadásvételei folyamathoz szükséges interfészek létrehozása rendkívül idő- és költségigényes, a szövetségi levéltár részére pont ellentétes hatású lesz az a tehermentesítési folyamat, amelyet a papír alapú iratok tartományi levéltárak részére átadásával értek el. Nem kizárólag a szövetségi levéltár oldalán fog jelentős erőforrás-lekötést eredményezni a folyamat, hanem mindez igaz a tartományi levéltárakra és az átadó helyekre is.

Összességében megállapítható, hogy központi rendszerekből a megosztott átadás-átvételi folyamat, amely különböző interfészeken keresztül zajlik le, rendkívül gazdaságtalan.

Hogy a költség és a felhasználás szempontjából a decentralizált leadás nem ésszerű megoldás, sehol sem mutatkozik meg jobban, minthogy a másik cél, vagyis a regionális történetírás szempontjából jelentőséggel bíró iratok egy fizikális helyen tartása a digitális világban jelentőségét veszti.

A digitális iratok bárhol is használhatók. Az a cél hibás, hogy a regionális vonatkozású analóg és digitális iratokat egy fizikális helyen tartsuk egyben, mint-hogy a tartományokban a digitális iratok tárolása általában egy központi helyen történik. Hogy egy tartományi levéltárban helyben lehessen kutatni a kutatni kívánt iratokat, ahhoz a központi tárolórendszerből az adatokat oda el kell juttatni. Kutatói szempontból nem érzékelhető különbség, hogy a digitális levéltári állományt egy adott tartományi levéltár központi tárolórendszere vagy a szövetségi levéltár rendszere biztosítja számára. Figyelemmel az utóbbi évtizedekben a kutatási elképzelések átalakulására az az alapvető megfontolás adódik, mennyire szolgálja a történettudomány követelményeit az, hogy regionális vonatkozású iratátadásokat egy helyen tartunk egyben. Miközben ennek a haszna a tartománytörténet számára nyilvánvaló, a nem központi átadás megnehezíti más kutatási projekteket. Ez érinti a tartományokon átnyúló és az összehasonlító vizsgálatokat, a szövetségi igazgatásra vonatkozó vizsgálatokat, hiszen ezek az alárendelt területeken egymásba ágazó feladatokon keresztül számos csatlakozási ponton egymáshoz kapcsolódnak.

Ilyen esetekben a vonatkozó forrásokat azok kiértékelése előtt először igen sok fáradsággal a sok érintett tartományi (állami) levéltárból össze kell gyűjteni. Az e-ügyintézési rendszerek mellett, amelyek termékei, az e-akták tartalmilag messze-mennyire egy egységet képezve a különféle szervek között problémamentesen cserélhetők ki, a digitális világban az információkezelés olyan formái is kialakulnak, melyek adatszerkezeteit az információ egészéből tartományi hovatartozás szerint kiemelni nem lehet. Legalább is úgy nem kivitelezhető, hogy lényeges összefüggések ne sérüljenek meg vagy fontos kiértékelési lehetőségek – még kvantitatív kutatás esetén is – a jövőben korlátozottá, esetleg lehetlenné ne váljanak. Ilyenkor egy központi átvétel levéltárszakmailag vállalható megoldásnak tűnik, az érintett átadott állomány szempontjából célszerű megoldás.

Amennyiben egy alárendelt szerv vagy egy igazgatási terület számára az a döntés megszületett, hogy a jövőben a leadás a szövetségi levéltár felé kell megtörténnjen, adódik a kérdés, a levéltári állománygyarapítás esetében a folyamatosság hogyan érhető el.

A tartományi levéltárak nézőpontjára és a szövetségi levéltár összállami értékekre való fókuszálása fényében fennáll az a veszély, hogy a szövetségi levéltárban olyan értékelési kritériumokat alkalmaznak, amely az érintett szerv esetében csak a legalapvetőbb iratok átvételét fogja eredményezni. Azonban éppen a BPol egy jó példája annak, hogy a szövetségi és a tartományi értékelési kritériumok egymással

észszerűen egymásnak megfeleltethetők. A fentebb említett „Schriftgut des Bundesgrenzschutzes/der Bundespolizei” munkacsoport zárójelentéséhez függelékként egy olyan határidő- és értékelési katalógust mutatott be, amely minden BPol szolgálati hely részére érvényes. A tartományok érdekei teljes mértékben beépültek. Kínálkozik a lehetőség, hogy a fenti példa szerint a szövetségi igazgatás más ágaiban is az értékelés közös feladatként értelmezhető, és a KLA kereteiben közösen vállalható szabályokat fejlesszünk az állománygyarapítás tekintetében.

Összefoglalásképpen megállapítható, hogy az elektronikus átadások területén jó okaink vannak arra, hogy felülvizsgáljuk a szövetségi alárendelt szervek tartományi levéltárak részére történő iratátadási gyakorlatát és a megváltozott keretfeltételekre figyelemmel azt újraalkossuk. Észszerűnek tűnik azokban az igazgatási ágakban, ahol a szövetségi alárendelt szervek az elektronikus keretfeltételek között is önállóan üzemeltetik az ügyiratkezelésüket, hogy a szövetségi levéltári törvény 7.§ -a szerint előírások alapján az átadás továbbra is a tartományi levéltáraknak történjen, minthogy ezáltal a szövetségi levéltárat tehermentesítő hatás továbbra is várható. Az érintett tartományi levéltárak általi átvételek folytatásakor azonban az átvételek felosztása analóg és digitális állagokra mindig kerülendő. Figyelemmel az IT-Konsolidierung Bund¹⁵ keretében zajló törekvésekre a fejlődés egész világosan a centralizáció irányába megy. Abból lehet kiindulni, hogy a szövetségi kormányzás alárendelt szintjein az iratkezelési alkalmazásokat a jövőben általában központi fogják üzemeltetni. Az előadott okokból valószínűsíthető, hogy az átadás-átvételi folyamat is központi, a szövetségi levéltár felé fog megtörténni.

Fordította: Szabó Attila

---

¹⁵ A német kormányának a szövetségi közigazgatásban az IT gazdaságos és biztonságos alkalmazását biztosító elképzelése, további információ nyerhető az alábbi URI címen: <https://www.bmi.bund.de/DE/themen/it-und-digitalpolitik/it-des-bundes/it-konsolidierung/it-konsolidierung-node.html> (utolsó letöltés ideje: 2022. szeptember 8.).

